

Sensorveiledning HIS1400/L/HIS1410INTER våren 2021

HIS1400/HIS1400L/HIS1410INTER har mappevurdering, og følger fakultets normer for vurderinger av mapper: «Mappen består av alle eller noen av arbeidene studenten har gjort. Inneholder mappen utvalgte arbeider, står studenten selv for utvalget. Arbeidene i mappen gis ikke karakter hver for seg og vektet ikke, men utgjør samlet grunnlaget for karakterfastsettelse ved slutten av semesteret.

I HIS1400 og HIS1400L skal mappen bestå av følgende besvarelser:

1. Essay fra særemne 1
2. Essay fra særemne 2
3. Essay som er basert på en av smågruppeoppgavene som er gitt i løpet av semesteret, tilknyttet fellesdelen av pensum (merk at dette er en annen oppgave enn den som er gitt for HIS1410INTER)

Generelt

Mappen må inneholde alle tre besvarelsene for å kunne bestå. Alle tre oppgaver skal vurderes for karakterfastsetting. Besvarelsene vektet ikke, men det er rimelig at sensorene tar hensyn til omfang på de ulike arbeidene når karakteren fastsettes. De to første besvarelsene skal ha et omfang på 2800 ord (+/- 10%) hver, eksklusivt fotnoter, referanser og tabeller. Oppgaven fra fellespensum skal ha et omfang på 2000 ord (+/- 10%), eksklusivt fotnoter, referanser og tabeller. Bruk Times New Roman, skriftstørrelse 12 og linjeavstand 1,5. Sensor kan vurdere en eller flere av besvarelsene til ikke bestått (F) og likevel gi en stående karakter til mappen som helhet.

Nærmere om de enkelte delene av mappen

Om 1 og 2, særemneessay

Særemnelærerne har utarbeidet egne sensorveiledninger som er inkludert nedenfor.

Generelt for vurderingen av essayene bør det legges vekt på i hvilken grad studenten behersker å skrive en historiefaglig akademisk tekst. Er problemstilling/tese tydelig presentert? Bli sekundærlitteratur og kilder gjengitt på en objektiv og hensiktsmessig måte (herunder bruk av referanser og litteraturliste)? Inneholder teksten et sammenhengende argumenterende eller drøftende resonnement? Demonstrerer teksten historieforståelse utover oppgavens periodiske og geografiske avgrensning? Er teksten godt strukturert? Er formuleringene presise og effektive? Er informasjonen og diskusjonene relevante i forhold til problemstilling og tema?

I særemnene som gikk i første halvdel av semesteret har studentene fått tilbakemeldinger fra særemnelærer på en tidligere versjon av essayet. Det gjelder særemnene «Sosial ulikhet...»,

«Fyll og avhold...», og «Jødernes historie i Norge». I de særemnene som gikk i andre halvdel av semesteret har studentene ikke fått slik tilbakemelding underveis.

De er forventet å benytte pensumlitteraturen for å skrive besvarelsene. De kan trekke inn annen faglitteratur i tillegg, men besvarelsene bør leses primært med tanke på om de har forstått og klarer å gjøre bruk av det pensum inneholder.

I HIS1410INTER skal mappen bestå av følgende besvarelser:

1. Essay fra særemne
2. Essay som er basert på en av smågruppeoppgavene som er gitt i løpet av semesteret, tilknyttet fellesdelen av pensum (merk at dette er en annen oppgave enn den som er gitt for HIS1400 og HIS1400 L)

Mappen må inneholde begge besvarelsene for å kunne bestå. Begge oppgaver skal vurderes for karakterfastsetting. Besvarelsene vektet ikke, men det er rimelig at sensorene tar hensyn til omfang på de ulike arbeidene når karakteren fastsettes. Den første besvarelsene skal ha et omfang på 2800 ord (+/- 10%) hver, eksklusivt fotnoter, referanser og tabeller. Oppgaven fra fellespensum skal ha et omfang på 2000 ord (+/- 10%), eksklusivt fotnoter, referanser og tabeller. Bruk Times New Roman, skriftstørrelse 12 og linjeavstand 1,5. Sensor kan vurdere en eller flere av besvarelsene til ikke bestått (F) og likevel gi en stående karakter til mappen som helhet.

Generelt for vurderingen av essayene bør det legges vekt på i hvilken grad studenten behersker å skrive en historiefaglig akademisk tekst. Er problemstilling/tese tydelig presentert? Bli sekundærlitteratur og kilder gjengitt på en objektiv og hensiktsmessig måte (herunder bruk av referanser og litteraturliste)? Inneholder teksten et sammenhengende argumenterende eller drøftende resonnement? Demonstrerer teksten historieforståelse utover oppgavens periodiske og geografiske avgrensning? Er teksten godt strukturert? Er formuleringene presise og effektive? Er informasjonen og diskusjonene relevante i forhold til problemstilling og tema?

Studentene har fått tilbakemeldinger fra særemnelærer på en tidligere versjon av essayet fra særemnet «A History of Bombing...»

De er forventet å benytte pensumlitteraturen for å skrive besvarelsene. De kan trekke inn annen faglitteratur i tillegg, men besvarelsene bør leses primært med tanke på om de har forstått og klarer å gjøre bruk av det pensum inneholder.

Oppgave fra fellespensum, HIS1400 og HIS1400L

Oppgavetekst: Når og hvordan ble Norge industrialisert? Diskuter mulige perioder for det industrielle gjennombruddet i Norge, og hvilke forutsetninger gjennombruddet hadde. Trekk gjerne inn kunnskap om andre lands industrialisering for å diskutere de norske forutsetningene for utviklingen av industri.

Den viktigste pensumdekningen for oppgaven ligger i Jan Eivind Myhres «Norsk historie 1814-1905». Hovedpunkter fra denne er gjennomgått i forelesninger. I andre del av oppgaven vil det være relevant å trekke inn elementer fra mer allmenne forutsetninger for industrialisering, som er diskutert i Tignor et. al., særlig i tilknytning til den industrielle revolusjon i Storbritannia.

Myhre skiller mellom en første og andre industrialiseringsfase. Den første daterer han fra 1840-årene og frem til omkring 1870, den neste fra 1870-årene og frem til omkring 1905. Dette er en nokså grov inndeling, som egentlig ikke følger drivkreftene bak industrialiseringen, og som heller ikke følger typer av industriell virksomhet. I den siste fasen har vi for eksempel både en videreutvikling av en maskinindustri som gradvis hadde fått sterkere fotfeste, og fremveksten av tung elektrokjemisk industri knyttet til den såkalte «andre industrielle revolusjon», der utbygging av fosser av store kraftverk er sentrale.

En god oppgave bør kunne beskrive utviklingen innenfor de to industrialiseringsfasene, samt føre en diskusjon omkring når det industrielle gjennombruddet bør dateres. En slik diskusjon føres eksplisitt i Myhres bok, s. 203 f., men relativt skisseaktig og uten noen klar konklusjon: Industrien kom i 1840-årene, men spedt og spredt, og det er tvilsomt om man kan snakke om et gjennombrudd. Med bølgen av ny industri på 1860-tallet ble industrien såpass stor at man kan benytte dette til å markere et «gennombrudd». Fra slutten av 1870-årene og inn i 1880-årene fikk Norge en selvstendig og avansert maskinindustri, med en viss maskineksport innenfor visse områder. Slik sett kan man mene at Norge var blitt såpass industrielt avansert og selvstendig at dette kan benyttes som datering til et «gennombrudd». Endelig kan det påpekes at industrien fortsatt var nokså beskjeden som næring sammenliknet med særlig jordbruket, men også fiske og trelast. Ut fra en kvantitativ betraktning kan man mene at det er den nye fabrikkindustrien fra slutten av 1800-tallet og inn i det nye århundre, som gjorde bruk av fossekraft i stor skala, som markerte det definitive gjennombrudd.

En god oppgave bør inneholde vesentlige elementer for en datering, men samtidig håndtere drøftingen av dateringen av gjennombruddet på en forståelig og selvstendig måte. For den andre delen av problemstillingen, er en rekke forhold nevnt som viktige for den industrielle revolusjon. Tilgang på ressurser og råvarer, tilstrekkelig utdanningsnivå og teknologisk innsikt, fungerende finansieringskilder, regler og lover som beskytter de som investerer i kapitalutstyr og fabrikker, tilstrekkelige etterspørsel etter industrivarer (som krever en viss inntekt og inntrengning av pengeøkonomien i befolkningen) mv. Det er vanskelig å stille opp

noen fasit for hvordan disse skal trekkes inn. Et for tiden godt utdanningsnivå, økte inntekter i befolkningen som forutsetning for å etablere markeder for nye industrivarer bør trekkes frem – dette er nevnt på ulike steder i Myhres bok. Riktig gode oppgaver kan også peke på en heldig sammensetning av naturressurser, fremveksten av finansieringsinstitusjoner, fravær av korrupsjon, og fungerende rettslige rammer, som andre faktorer som kan ha lagt til rette for industrialiseringen.

Oppgave fra fellespensum, HIS1410INTER

Oppgave: Hvilke internasjonale, nasjonale og lokale faktorer bidro til at avkoloniseringen kom i gang og skjøt fart i de første 20 årene etter andre verdenskrig?

Kandidatene vil finne støtte til besvarelsen i den oppgitte litteraturen (Tignor: "Decolonization" og «Tensions in the New World Order» s. 760-785; Christopher J. Lee, Anti-Colonialism: Origins, Practices, and Historical Legacies, in: The Oxford Handbook of the Ends of Empire; Sejersted kap 10 s. 348-373; Ho Chi Minh: "All men are created equal", Declaration of Independence - 1945.2 September 1945, Ba Dinh Square, Hanoi, Vietnam), samt i mine to forelesninger om avkoloniseringen (tilgjengelige både som pdf-filer og i video-opptak. I forelesningene dro jeg også veksler på Lundestad, *East, West, North, South* (kap. 11 «Decolonization») og Simensen, «Afrika – eliter og omverdenen», kap. 6 i Waage, Tamnes, Hagtvedt Vik, red., *Krig og fred i det lange 20. århundre*.

Oppgaven kan løses på flere måter. Noen kandidater vil kanskje behandle de europeiske kolonirikene for seg (eller et utvalg av dem), og se på hvilke internasjonale, nasjonale og lokale faktorer som bidro til at avkoloniseringen kom i gang og skjøt fart. Andre vil kanskje ta for seg de viktigste internasjonale bakgrunnsfaktorene samlet, da de stort sett er de samme for alle avkoloniseringsprosessene, og deretter se på hvordan nasjonale og lokale faktorer bidro til den særegne utviklingen i de ulike kolonirikene. Disse tilnærmingene bør betraktes som likeverdige. For begge vil det være et pluss hvis kandidaten får frem at koloniseringen fant sted i to hovedfaser, først den tidlige bølgen fra slutten av 1400-tallet som de neste 300 årene etablerte europeiske kolonier på alle utenomeuropeiske kontinenter, og så et mer intenst kappløp mellom de europeiske stormaktene på andre halvdel av 1800-tallet med sikte på å skaffe seg nye, ressursrike besittelser, særlig i Afrika og Asia (imperialismens tidsalder). Det vil også være et pluss hvis kandidaten påpeker at avkoloniseringen begynte så tidlig som på annen halvdel av 1700-tallet, med den amerikanske uavhengighetskrigen (1775-83), men at det var først i kjølvannet av første og andre verdenskrig at de europeiske kolonirikene kommer under et mer generelt og tiltagende press.

USAs fortid som britisk koloni er en joker i avkoloniseringen. USA var helt fra sin etablering som uavhengig stat sterkt kritisk til kolonialismen. Da USA i årene før og etter første verdenskrig fremsto som økonomisk, militær og politisk verdensmakt, førte det til en politisk og moralsk/ideologisk svekkelse av de europeiske kolonimaktens posisjon i internasjonal politikk. Den russiske revolusjon i

2017 bidro til å forsterke denne endringen, siden det kommunistiske regimet i det nyopprettede Sovjetunionen var ideologisk motstandere av kolonialismen (imperialismen).

En annen viktig internasjonal faktor som fikk stor betydning for kolonimaktens evne og vilje til å opprettholde sine utenomeuropeiske imperier, var andre verdenskrig. Dels førte den til en relativ svekkelse av de europeiske kolonimaktens økonomiske og politiske makt. Dels gjorde krigføringen det vanskelig for kolonimaktene å opprettholde kontrollen over sine asiatiske og afrikanske besittelser. Selv om de ønsket det, var det ingen selvfølge at de ville greie å gjenopprette kontrollen etter krigen.

En tredje internasjonal faktor som skulle påvirke og gripe inn i avkoloniseringen, var utbruddet av den kalde krigen. Den startet som en ideologisk-drevet konflikt om fordeling av landområder og innflytelse i Europa, men fikk fra 1949-50 en global karakter. Dermed ble Øst-Vest-motsetningen også en faktor i avkoloniseringen, som kan betraktes som en ideologisk, økonomisk og politisk interessekonflikt langs aksene Nord-Sør. Den kalde krigen påvirket avkoloniseringen på flere og til dels motstridende måter. I noen grad ble både USA og Sovjetunionen pådrivere for avkoloniseringen både av ideologiske, men også av maktpolitiske årsaker: Ingen av dem ønsket at den andre skulle få fremstå som den fremste støttespilleren til koloniernes uavhengighetskamp. Da den kalde krigen gikk over i væpnet konflikt mellom kommuniststøttede frigjøringsbevegelser og pro-vestlige koloniregimer flere steder i Asia, valgte USA på den annen side og tone ned sin motstand mot kolonialismen, som nå ble sett på som et midlertidig nødvendig onde for å demme opp for en antatt kommunistisk trussel.

Går vi så over til å se på nasjonale og lokale faktorer, bør de bedre kandidatene (c, b, a) kunne redegjøre for hva som særlig kjennetegnet hhv. britisk, fransk, eventuelt også belgisk kolonipolitikk (Portugal bør holdes utenfor siden de portugisiske koloniene først oppnådde sin uavhengighet på 1970-tallet).

Britisk kolonipolitikk og avkoloniseringen i India

For å starte med det Det britiske imperiet, så var det kjennetegnet ved at kolonimakten Storbritannia eksporterte sitt styresett og sine politiske, kulturelle og rettslige institusjoner til koloniene som ledd i et sivilisasjonsprosjekt. Britene hadde tidlig lagt til rette for at de mest «siviliserte» og økonomisk avanserte koloniene kunne få sin uavhengighet. Dette gjaldt først de fire hvite dominions: Canada, Australia, New Zealand og Sør-Afrika. Alle fire valgte i første omgang å bli værende i Det britiske samveldet. I mellomkrigstiden ble det klart at India trolig ville bli den neste kolonien til å oppnå uavhengighet, men ikke på kort sikt. Det britiske imperiet var ganske desentralisert. Storbritannia hadde samtidig et begrenset militært og administrativt nærvær i koloniene. Opprettholdelsen av imperiet var derfor i stor grad avhengig av at befolkningen aksepterte kolonistyre.

Kronkolonien India fikk sin uavhengighet i august 1947, langt tidligere enn britiske myndigheter hadde sett for seg ved andre verdenskrigs slutt. Hvorfor ga de opp å holde på denne «juvelen» i imperiet? En rekke faktorer spilte inn: Både USA og USSR støttet indisk uavhengighet. Britene innså dessuten at det ville bli økonomisk, politisk og moralsk kostbart å opprettholde kontrollen over et

India som i løpet av krigen var blitt kraftig radikalisert i uavhengighetsspørsmålet. Dette fører oss til de lokale faktorer bak Indias avkolonisering.

Gode kandidater vil her kunne vise til at uavhengighetskampen i India langt på vei fulgte den modellen som historikeren Geoffrey Barraclough har beskrevet som tre stadier i antikonialistisk utvikling: Først en spirende proto-nasjonalisme (1885-1905), kjennetegnet ved en lokal aksept av kolonialismen supplert med krav om reformer for å styrke lokale aktørers stilling. Dernest fremvekst av et nytt lokalt lederskap (1905-1919), kjennetegnet ved krav om økt selvstyre. Og til slutt etablering av et lokalt lederskap som med bred folkelig oppslutning søker nasjonal uavhengighet (1927-1947). Her ble andre verdenskrig en katalysator, ikke minst gjennom at britene trengte indiske tropper til krigføringen mot Tyskland og Japan. Den indiske krigsinnsatsen virket i neste omgang befordrende på den indiske befolkningens nasjonale identitet og selvrespekt. Indiske ledere skjerpet etter hvert sine krav om uavhengighet («The Quit India campaign», 1942). Den nye Attlee-regjeringen i Storbritannia innså i 1945 at det ville bli umulig å tviholde på India etter krigens slutt. En siste lokal faktor som bidro til at utviklingen skjøt fart i årene 1945-47 var de tiltagende etniske-religiøse motsetningene mellom den hinduistiske majoriteten og den muslimske minoriteten i landet. For å unngå full borgerkrig, bidro britene i 1947 til en oppdeling av kolonien i to stater: India og Pakistan. I det påfølgende året ble også Burma (Myanmar) og Ceylon (Sri Lanka) gitt uavhengighet fra det britiske koloniriket i Sør-Asia.

Storbritannias rolle i Indias uavhengighetskamp var kompleks. På den ene side prøvde myndighetene i London i det lengste å bevare kolonistyret. Samtidig hadde kolonimakten på ulikt vis også bidratt til å skape lokale forutsetninger for indisk uavhengighet. Britene tilbød høyere utdanning i England for unge begavede indiske menn, som etter hvert ledet an i kampen for uavhengighet (Gandhi var én av dem). Koloniherrn ga den sammensatte befolkningen et første felles språk: engelsk. Det var kolonistyret som skapte en egen indisk nasjonal identitet ved å kalle alle innbyggerne for «indere», på tvers av kastesystemet og sosiale og geografiske skillelinjer. Kolonimakten bidro til å binde landet sammen ved hjelp av veier, jernbane og et landsdekkende administrativt apparat. Sist, men ikke minst ble Storbritannia den felles fienden som store deler av befolkningen kunne samle seg om å frigjøre seg fra.

Fransk kolonialisme og avkoloniseringen i Fransk Indokina

Det franske koloniriket var langt mer sentralisert enn det britiske. All makt var samlet i Paris, og Paris var representert i koloniene gjennom en sterk generalguvernør. Den franske imperialismen bygde på en visjon om at befolkningen i koloniene gradvis skulle assimileres og bli del av den overlegne franske kulturen. Over tid skulle befolkningen i koloniene kunne oppnå tilnærmet de samme politiske rettigheter som den franske, men dette ville komme til uttrykk ved at de fikk velge representanter til Nasjonalforsamlingen i Paris, ikke til egne lokale nasjonalforsamlinger. Etter andre verdenskrig satset franske myndigheter alt på å gjenvinne kontrollen over koloniene som et ledd i anstrengelsene for å gjenreise Frankrikes stormaktstatus. Frankrike var langt mer villig enn Storbritannia til å bruke makt for å beholde kontrollen over koloniene.

Dette manifesterte seg først i de besittelsene i Sørøst-Asia som gikk under betegnelsen Fransk Indokina. Etter at Frankrike kapitulerte for Tyskland sommeren 1940, ble de franske kolonimyndighetene i de områdene som i dag utgjør Vietnam, Laos og Kambodja overlatt til seg selv. Japan okkuperte deler av det nordlige Vietnam høsten 1940, for å sikre viktige forsyningslinjer til sine styrker som var i krig med Kina på kinesisk territorium. Etter krigen forsøkte Frankrike å gjeninnføre sitt kolonistyre, men møtte motstand fra en kommunistledet nasjonal frigjøringsbevegelse med base i det nordlige Vietnam. Dette utløste den første Indokina-krigen, som varte fra desember 1946 til et ydmykende fransk nederlag i mai 1954. På en internasjonal konferanse i Genève i juli 1954, ble det bestemt at Laos og Kambodja skulle omgjøres til nye nasjonalstater, mens Vietnam foreløpig ble delt i to. I Nord-Vietnam hadde kommunistene, ledet av Ho Chi-Minh, kontrollen, mens Sør-Vietnam sto under kontroll av et autoritært, USA-støttet regime. Planen var å gjennomføre felles valg i Nord og Sør i 1956 som en forberedelse til en gjenforening av landet, men denne planen ble aldri satt ut i live.

Avkoloniseringen i Afrika

Uavhengighetsprosessen kom senere i gang i Afrika enn i Asia, der også den amerikanske kolonien Filippinene og den nederlandske kolonien Indonesia hadde fått sin uavhengighet på siste halvdel av 1940-tallet. Men da utviklingen først begynte i Afrika, gikk den veldig raskt (med noen få, men viktige unntak). De samme internasjonale faktorene som hadde fremmet avkoloniseringen i Asia, gjorde seg gjeldende her også: virkningene av andre verdenskrig, Europas svekkede posisjon, samt USAs og Sovjetunionens antikolonialisme. På nasjonalt plan lå det ved krigens slutt en viktig forskjell i at ingen av kolonimaktene, i kontrast til Storbritannia/India, så for seg at deres afrikanske kolonier skulle få sin uavhengighet i overskuelig fremtid. På lokalt plan, i koloniene, fantes det i 1945 ikke et eneste afrikansk parti som hadde programfestet krav om full nasjonal uavhengighet, men den anglo-amerikanske «Atlantehavserklæringen» fra august 1941 hadde lovet at alle land etter krigen skulle gis rett til selvbestemmelse. Selv om Churchill etter hvert gikk tilbake på dette løftet, skapte erklæringen håp om uavhengighet i mange britiske kolonier i Afrika. Det styrket dessuten uavhengighetsstrevet at også afrikanske kolonier hadde bidratt militært til kolonimaktens krigføring mot Tyskland og Japan.

En viktig forskjell mellom India og Fransk Indokina på den ene side og de afrikanske koloniene på den andre, var lavt utdanningsnivå og fravær av velutdannede eliter i mange afrikanske land. Der slike eliter fantes, kom uavhengighetsprosessen ofte tidligere i gang og endte raskere i full uavhengighet. Eksempler på dette var den britiske kolonien Gullkysten (Ghana), der den unge filosofen Kwame Nkrumah utfordret kolonistyret og ledet landet til dominion-status i 1957 og full uavhengighet i 1960. I fransk Guinea (Senegal) ledet den karismatiske Léopold Sédar Senghor på tilsvarende vis kolonibefolkningen til full uavhengighet i 1958.

I løpet av de neste 4-5 årene ble hele de britiske og franske imperiene i Afrika avvirket. Hva skyldtes denne raske avviklingen?

Dels var det snakk om en smitteeffekt. Indias, og senere Gullkystens, eksempler inspirerte befolkningen i britiske koloniene i Afrika til å løsrive seg. Dels fryktet britiske myndigheter at de ved å stritte i mot uavhengighetsstrevet, kunne bidra til en radikaliseringsprosess av lokalbefolkningen med økt grobunn for kommunistiske uavhengighetsbevegelser som resultat. Sist, men ikke minst ga det ikke lenger den samme prestisjen som før å være en kolonimakt. I FN's generalforsamling og andre internasjonale fora ble kolonimaktene gjenstand for sterk kritikk og fordømmelse. I tillegg var det økende kritikk av imperiet på hjemmebane; mange britiske og franske velgere syntes ikke det passet seg for et demokrati å hindre andre folk og nasjoner å oppnå selvstyre. Britiske myndigheter la derfor i stedet opp til å beholde et «special relationship» til de tidligere koloniene ved å tilby dem uavhengighet mot fortsatt medlemskap i Det britiske samveldet.

Frankrike gjorde større anstrengelser for å beholde sitt afrikanske imperium. Da general de Gaulle, lederen for de frie franske styrkene, møtte representanter for de afrikanske koloniene i Brazzaville i 1944 for å rekruttere afrikanske soldater til sin kamp mot Hitler-Tyskland, lokket han dem med større lokalt selvstyre. Men møtet slo samtidig fast at uavhengighet fra Frankrike var en helt uaktuell problemstilling. Etter krigen ble nok mange av de lokale lederne i de franske koloniene i Afrika påvirket av utviklingen i India og fransk Indokina. Det virket også inspirerende at Paris i 1956 ga slipp på de nordafrikanske protektoratene Tunisia og Marokko. Ledet an av Guinea (Senegal) krevde nå også koloniene sør for Sahara økt selvstyre og/eller uavhengighet. De sterke kravene om uavhengighet kom imidlertid fra den arabiske befolkningen i Algerie, hvor det allerede i 1954 brøt ut en væpnet konflikt mellom frigjøringsbevegelsen FNL og de franske kolonistene. I 1958 spredte volden seg til Frankrike, hvor regjeringen måtte gå av i kjølvannet av et mislykket kuppforsøk fra grupper i det franske forsvaret som ønsket å slå hardere ned på opprøret i Algerie. De Gaulle overtok makten og bestemte seg for å endre fransk kolonipolitikk. Den franske union ble erstattet av Det franske fellesskap. Bare Guinea takket nei til medlemskap. De øvrige franske koloniene i Vest-Afrika, pluss Madagaskar på østkysten, ble selvstendige stater i 1960. Årsaker til den raske utviklingen 1958-60: Guineas inspirerende eksempel, den pågående britiske avkoloniseringen, og koloni-befolkningenes ønske om å distansere seg fra Frankrike pga Algeriekrigen.

Belgias kolonipolitikk og avkoloniseringen av Belgisk Kongo

Pensum gir begrenset dekning for kandidatene til å ta for seg Belgias kolonialisme og den hurtige avkoloniseringen i Belgisk Kongo i 1960. Kandidatene bør derfor ikke straffes dersom de velger å begrense besvarelsen til avkoloniseringen innenfor de britiske og franske imperiene. Belgias politikk overfor Belgisk Kongo beskrives ofte som paternalistisk. Innbyggerne fikk bare utdanning på lavere nivå, og de fikk ingen opplæring i politisk lederskap og administrasjon. Et opprør brøt ut i 1959 med krav om uavhengighet. Belgia ønsket ikke å bli trukket inn i en militær konflikt, og trakk seg raskt ut av Kongo – med kaos og fem år med borgerkrig som resultat.

Ting å vektlegge i sensurarbeidet

Jo bedre oversikt studentene har av den realpolitiske utviklingen internasjonalt, nasjonalt og lokalt, jo bedre vil det naturligvis være, men det er samtidig viktigere å vise at man har nettopp det –oversikt –

snarere enn å fortape seg i detaljer. Jeg mener de kandidatene som greier å skille mellom de tre forklaringsnivåene til Ronald Robinson & William Roger Louis (lokalt, nasjonalt, internasjonalt) og samtidig får frem hvordan de er flettet i hverandre på ulikt, ofte innfløkt og uforutsett vis, bør premieres. Det bør også veie positivt hvis kandidaten viser at han/hun har forstått at de ulike faktorene kan ha påvirket utviklingen på forskjellig måte over tid. Ta den såkalte «white man's burden»-ideologien som eksempel. Den bidro til å fremme og befeste koloniseringen helt inn på 1900-tallet, for deretter å bli utfordret både av demokratiske og liberale grupper i de vestlige land, av kommunister og sosialister i og utenfor Sovjetunionen, og til slutt også av den politiske, religiøse og intellektuelle elite i koloniene. Etter andre verdenskrig kom «white man's burden»-tenkesettet i vanry hos stadig større velgergrupper i kolonimaktene selv, noe som bidro til å fremskynde avviklingen av imperiene.

Sensorveiledninger fra særrelærere

HIS1400 (se under for HIS1400L)

Sosial ulikhet på 1800-tallet, i et kjønnsperspektiv

Opgavetekst: "Stemmerett for husmenn, arbeidere, kvinner og fattige? Velg en eller flere debatter om stemmerett i Norge, og redegjør for ulike syn. Forklar hvorfor det var ulike oppfatninger om hvem som skulle ha stemmerett og hvilke virkninger stemmerettsutvidelse ville få."

Opgaven dreier seg om diskusjoner om stemmerettsutvidelser i Norge, og studentene står fritt i å velge kravet om allmenn mannlig stemmerett som Thranebevegelsen reiste ca. 1850, kravet om stemmerett for kvinner på like vilkår som menn som kvinnebevegelsen reiste i 1880-årene og framover, eller debatten om stemmerett for de som hadde fått støtte fra fattigkassa etter grunnlovsendringen i 1898.

Studentene blir bedt om å forklare ulike oppfatninger om hvem som skulle ha stemmerett og hvilke virkninger stemmerettsutvidelse ville få. Ideologi, samfunnssyn, inspirasjon fra andre land kan være relevant å trekke inn her.

En god besvarelse viser innsikt i det politiske system, kan forklare hvilke hensyn grunnlovsbestemmelsene for stemmerett ivaretok og hva tilhengere og motstandere av endring mente stemmerettsutvidelse ville føre til. Relevante tema her er oppfatninger i samtiden av betydning av klasse, kjønn og fattigdom, og hvordan stemmerett og sosiale spørsmål var koblet sammen.

Pensum gir også noe innsikt i strategisk/taktiske valg, som skrittvis endring, med lovendring for kommunal stemmerett som første trinn, eller modifierende grunnlovsendringer for å imøtekomme kritikk. Her gir pensum i varierende grad dekning for aktør-perspektiv, både bevegelser og enkeltpersoner.

Jødernes historie i Norge

Oppgavetekst: Gjør rede for jødisk innvandring til Norge før utbruddet av andre verdenskrig og drøft hvorfor de migrerte.

Vi har diskutert migrasjon med utgang i push- og pull-faktorer. En god besvarelse bør reflektere en systematisk tenkning rundt dette, men studentene har ikke fått en teoretisk innføring mer enn selve begrepene. En middels besvarelse kan til en viss grad gjøre et skille mellom de to, mens en dårlig besvarelse vil være rent oppramsende uten skiller. Dette er tenkt å utgjøre drøftingsdelen av besvarelsen.

Jødisk innvandring til Norge kan sies å ha to faser. Den første fant sted umiddelbart etter 1851 og fram til ca 1880-tallet og besto av jødiske individer fra Nord-Europa som undersøkte muligheter i Norge. De fleste kom uten familie og ble en periode før de reiste tilbake til hjemlandet. Gode studenter vil si noe om at selv om Norge kanskje var fristende mht forretningsmuligheter og annet arbeid, var et manglende eksisterende jødisk miljø en sentral faktor for ikke å slå seg permanent ned i landet. Men noen få gjorde det, og det ble begynnelsen på permanent jødisk bosetting i Norge. Den fant sted i Oslo. Et tidlig fysisk tegn på det var gravlundene på Sofienberg, som ble kjøpt i 1869.

Fra 1880-tallet kom østeuropeiske jøder fra de baltiske statene/daværende Russland. Vi har drøftet hvorfor de dro fra Russland, med vekt på følgende punkter:

- Vest-Europa: Jødisk emansipasjon
- Shtetllivet i oppløsning
- Ønske om å være «seg selv» (religiøst, kulturelt, politisk)
- Fordommer og forfølgelser (pogromer)
- Mulighet for billig transport (skip, jernbane)
- Åpne grenser
- Økonomiske faktorer (tørke, manglende inntekter)
- Restriksjoner i bosetninger
- Trusler om lange militærtjenester

I forelesningen har jeg dekket dette ganske inngående, mens det nok er mer spredt dekket i pensum. Jødene bosatte seg primært i Oslo/Trondheim, hvor det oppsto menigheter og ble bygget synagogebygg, men bodde også spredt i resten av Norge. En del av faktorene nevnt punktvis ovenfor er også kildebelagt fra jødene i Norges del selv (s

Vi har også snakket om hvorfor de bosatte seg i Norge – hva trakk dem hit når målet nok egentlig var USA for mange. Her har jeg lagt vekt på at noe nok er tilfeldigheter, andre hadde kanskje ikke råd til å reise videre. Men også det at Norge var i ferd med å industrialiseres og hva det gjorde med byene, har jeg løftet fram. For eksempel det at mange av de østeuropeiske jødene hadde erfaring med å drive handel i shtetlene de kom fra, og det at dette kunne de fortsette med i Norge uten store problemer. Mye av den virksomheten de drev krevde ikke nødvendigvis handelsbrev, man kunne klare seg med enkelt kunnskap i norsk, mm. Jeg har også nevnt at ryktene gikk om at USA ikke var så full av muligheter som ryktene ville ha det til; det var sweatshops, dårlige arbeidsvilkår, mm. Et siste grunn kan være at i et Norge hvor det jødiske ikke eksisterte i nevneverdig grad, var det mulighet for å forme en «egen»

jødiskhet og at dette kanskje var forlokkende for noen. Igjen er dette momenter som ikke er godt dekket i pensum, men som jeg altså har tatt opp i forelesninger og som ligger ute på power points. Det studentene bør kunne si noe om, er et jødisk migrasjon til Norge kjennetegnes av å være familiebasert og en kjedemigrasjon. Det siste innebærer også at de kom fra de samme områdene i Tsar-Russland og at mange nok kjente hverandre/hadde kjennskap til hverandre før de kom til Norge. Noen kom også fordi de var spesialister – folk ble for eksempel hentet til norsk tobakksvirksomhet. Pensum dekker dårlig jødisk innvandring til Norge etter første verdenskrig (det er primært jødiske flyktninger på 30-tallet det dreier seg om).

Jeg har også nevnt at en del hadde bodd i Sverige før de bosatte seg i Norge.

Det er særlig artikkelen til Marta Gjernes i pensum som dekker problemstillingen, men i tilbakemeldingen til førsteutkastet fikk altfor mange beskjed om at det ikke holder bare å bruke denne. Men det er absolutt mulig å hente ut poenger fra andre artikler som dekker samme periode og gode besvarelser vi gjøre det ganske systematisk. Jeg har også gjort et poeng ut av at de må tenke jødisk historie i Norge inn i overordnet norsk historie på samme tid. Det er også å forvente at i hvert fall de bedre besvarelsene viser til den historiografiske oversikten i C Hoffmanns artikkel.

Fyll og avhold i det nye Norge (1816-1919)

Oppgavetekst: Alkoholforbrukets utvikling i Norge fra 1816 til 1905. Beskriv utviklingen og prøv å forklare de viktigste endringene.

Oppgaven er todelt. Studentene skal beskrive utviklingen og forklare. Det er som vanlig i forklaringsdelen at studentene kan få mest poeng. Noen vil beskrive utviklingen fra 1816 til 1905 først og så komme med forklaringer, andre vil beskrive kortere perioder og komme med forklaringer på dem, før de går til neste periode. Og noen analytisk interesserte vil kanskje begynne med forklaringene. Alt kan bli brukbart. Det vil også være fint om studentene drøfter forklaringer som man kunne tenke seg var viktige, men som kanskje ikke var det. Til slutt vil det være fint om studentene prøver å veie forklaringene mot hverandre, kanskje si noe om hva slags typer forklaringer det dreier seg om, og hvilke som var de viktigste.

Det vil ikke være akseptabelt å avgrense oppgaven i tid, for det står tydelig at det dreier seg om tiden fra 1816 til 1905. Noen vil kanskje gå videre, fram til folkeavstemningen i 1919, fordi de oppfatter det som naturlig, men det er de ikke blitt spurt om, og det gir ingen poeng. Når det gjelder «de viktigste endringene», har studentene derimot mulighet for å begrense seg, de behøver ikke se på alle endringer og kan konsentrere seg om noen få virkelig viktige om de ønsker det.

Å beskrive alkoholforbrukets utvikling har to sider, en kvantitativ og en kvalitativ. Altså hvor mye drakk folk og hva de drakk. Stort sett viste alkoholforbruket en synkende tendens fra et meget høyt startpunkt gjennom hele perioden, men det var svingninger, særlig interessant er

en stor økning i første halvdel av 1870-tallet. Til å begynne med var det i overveiende grad brennevin som ble drukket, men fra 1850-årene var øllet i fremgang, og det kom særlig sterkt mot slutten av århundret.

De vanligste forklaringene på endringene er konjunkturer, pris, avgifter, holdningsendringer, omsetningsbegrensninger, avholdsbevegelsens virksomhet og evt enkelte fremstående avholdsledere. Fuglum er særlig svak for konjunkturer som forklaring. Det klaffer fint fra 1870 og fremover til århundreskiftet, men Fuglum er ikke like overbevisende når han forsøker å konstruere gode konjunkturer i 1820- og 1830-årene. Her er det sannsynlig at bedre teknologi og råstoff som poteter som ga bedre kvalitet og lavere pris, er en bedre forklaring. Det er et interessant poeng at avholdsbevegelsen var på sitt største i de siste tiårene av 1800-tallet, da alkoholforbruket var på det laveste, og at fallet i forbruket kom først. Det tyder på at avholdsbevegelsens betydning på dette punkt kanskje ikke var så stor, eller iallfall er lett å overvurdere. Det samme gjaldt samlagsordningen som ble innført mot slutten av århundret i mange byer.

En del studenter vil antakelig skrive løst og fast om mye som har med alkoholforbruk og avholdsbevegelsen å gjøre. Men de gode oppgavene er de som svarer på oppgaven og har noe fine og gjerne selvstendige tanker om forklaringene.

"Farlige forbindelser? Forholdet mellom USA, Iran og Israel, ca. 1960-1979"

Oppgavetekst: Forklar hvordan Iran og Israel brukte forholdet seg imellom som balanse mot fiendtlige arabiske stater i Midtøsten. Drøft hvordan dette balansespillet utviklet seg i perioden ca. 1960-1979, og hvorfor.

Gode oppgaver bør kunne reflektere over hvorfor Israel og Iran startet et samarbeid omkring 1960 for å motarbeide radikale arabiske krefter i Midtøsten, og hvorfor dette samarbeidet gikk nedover igjen i de siste årene før den iranske revolusjonen i 1979.

Forholdet mellom Israel og Iran dreide seg fra starten omkring deres felles trussel og fiende i Midtøsten: radikale arabiske stater, særlig Nassers Egypt. Israel var særlig pådriveren for dette, gjennom sin periferidoktrine, som gikk ut på å knytte et forhold til stater utenfor den ringen av fiendtlige arabiske land som lå rundt Israel – altså i periferien av Midtøsten – sett fra Israel. Israel spilte opp den Iranske sjahens fiendebilder i Midtøsten. Ettersom den arabiske trusselen i Irak virket større og større for sjahen utover på 1960-tallet, ble også Israel stadig viktigere for Iran. Iran og Israel jobbet sammen for å svekke den arabiske trusselen fysisk i Midtøsten. I hemmelighet koordinerte de støtte til opprørsgrupper i arabiske naboland, med den hensikt å svekke fiendtlige regimer. Det var en fordel for Iran at Israel kunne bidra til å tvinge Iraks fokus innover til indre konflikter – som det irakiske regimets konflikt med kurderne, som Iran og Israel sammen støttet med våpen, penger og opplæring fra omkring 1963.

Forholdet begynte å bli mer ustabil da sjahen viste seg å vende seg mer mot araberne fra midten av 1970-tallet. Når Iran på begynnelsen av 1970-tallet hadde blitt økonomisk sterk på grunn av sine store oljeinntekter, militært sterkt på grunn av enorme våpenkjøp i USA, politisk stabilt (i betydningen at sjahens styre var konsolidert og undertrykkende), og den arabiske trusselen også framsto som mye mindre for Iran (ikke for Israel, som ble angrepet av Egypt og Syria i 1973), endrer sjahens ambisjoner seg. Sjahen søkte lederskap i hele Midtøsten. Skulle han få til det, måtte han nærme seg også radikale araberstater. Dette førte til mer åpen kritikk av Israel, mer støtte til Araberstatene, og en mye mer tvetydig politikk i denne sammenhengen. I 1975 brøt sjahen brått og uventet sitt samarbeid med Israel (og også USA) om å støtte kurderne i Irak, ved å inngå en avtale med Irak. Men likevel besto forholdet mellom Israel og Iran helt fram til den Iranske revolusjonen i 1979 (og videre).

Studentene kan tenkes å løse oppgaven på ulike måter. De kan f.eks. ta utgangspunkt i et begrep som «Calculated ambivalence.» Det er et uttrykk de har lest om i Howard Patten sin bok, som beskriver hvordan sjahen forholdt seg til Israel på, særlig i forhold til Israels konflikt med araberlandene. Israel var ikke et populært land i den arabiske verden. Også de moderate arabiske landene som ikke var like aggressivt innstilt overfor Israel sto tydelig på den arabiske siden i konflikten med Israel. Iran et muslimsk land. Det er ikke-arabisk, men har en muslimsk majoritet, i likhet med de fleste arabiske land. Så sjahen gikk hele veien en balansegang i forholdet til Israel, og selv om det var en kjent hemmelighet, benektet han hele tiden forholdet, som etter hvert var ganske tett. Han ville nødvendigvis bryte med arabiske land han hadde et forhold til, eller komme i en åpen konflikt. Hvis han gjorde det, kunne ha fått trøbbel med muslimene eller araberne i Iran, i tillegg til å skaffe seg flere fiender i Midtøsten. Sjahen utviklet derfor en kalkulert ambivalens, der han viste Israel tydelig at han var på deres side, men prøvde samtidig å dekke til dette overfor araberne og støtte deres side utad i konflikten med Israel, først og fremst retorisk og symbolsk. Denne balansegangen vippet fra å helle i retning Israel til å helle i retning araberne.

Studentene kan også for eksempel tenkes å vise denne utviklingen ved å følge Israel og Irans samarbeid i Irak og hvordan dette utviklet seg i perioden.

Særlig relevant litteratur fra pensum:

Parsi, Trita (2007) *Treacherous Alliance: the secret dealings of Israel, Iran, and the United States*

Patten, Howard A. (2013) *Israel and the Cold War*

Little, Douglas (2010) "The United States and the Kurds: A Cold War Story" *Journal of Cold War Studies*, Vol.12 (4)

Fascisme i Europa i mellomkrigstiden

Oppgavetekst: Med utgangspunkt i Europas historie mellom krigene: drøft tolkningen av fascisme som politisk religion.

Retningslinjer: <https://www.uio.no/studier/emner/hf/iakh/HIS1400/>

Dette særemne har hatt fire hovedmål:

1. Gi en innføring om hvordan man studerer fascismefenomenet (ulike skoleretninger, ulike teorier og fremgangsmåter i forståelsen av fascisme)
2. Skaffe seg tilstrekkelig kunnskap rundt realhistorie angående de to såkalte prototypene: italiensk Fascisme og tysk Nazisme. Studentene har lest og kommentert primaære kilder. I løpet av tre seminarer har vi utdypet følgende temaer:
 - a. Konteksten i Italia og Tyskland på 1920- og 1930-tallet
 - b. Ulike faser fra bevegelse til parti og rollen spilt av ikke-fascistiske aktører
 - c. Maktøvertakelse
 - d. Økonomisk og sosial politikk
 - e. Ideologi
 - f. Stil
 - g. Regimer, vesentlige forskjeller i både maktutøvelse og ideologi
3. Bli kjent med teorien om fascisme som politisk religion, hovedsakelig med referanse til Emilio Gentiles artikkel «Fascism as Political Religion» fra 1990.
4. Skaffe seg tilstrekkelig kunnskap rundt utviklingen av fascismen utenfor Italias og Tysklands grenser. I løpet av to seminarer har vi utdypet særlig politikken i Ungarn og Romania mellom krigene (fascistiske partier og deres interaksjon med høyre-radikale aktører).

I løpet av undervisningen har vi særlig lagt vekt på alle aspekter i de ulike versjonene av europeisk fascisme som peker i retning av politisk religion. Fascismens totalitære ambisjoner er blitt diskutert.

På bakgrunn av diskusjonene i Zoom, burde studentene være i stand til å drøfte oppgavens spørsmål på en selvstendig måte. Gode oppgaver skal henvise til hovedelementene i fascismen som ideologi, men samtidig peke på relevante forskjeller i realiseringen av det fascistiske prosjektet. Det er legitimt å svare på oppgavens spørsmål ved å kun referere til Italia og Tyskland, men det er forventet at flinke studenter vil være i stand til å inkludere en analyse av både Pilsnersbevegelsen i Ungarn og Legionen i Romania.

Vi har diskutert flere teorier rundt fascismen og hver kandidat skal i utgangspunktet velge den definisjonen som han/hun mener er den beste til å beskrive dette fenomenet. Ved å se på pensumlitteraturen, finner man en god tolkning av fascismen i mellomkrigstiden i Robert Paxtons bok. I løpet av undervisningen har vi likevel tatt utgangspunkt særlig i Stanley Paynes definisjon av europeisk fascisme som

a form of revolutionary ultra-nationalism for national rebirth that is based on a primarily vitalist philosophy, is structured on extreme elitism, mass mobilisation, and the *Führerprinzip*, positively values violence as end as well as means and tends to normalize war and/or the military virtues.

Hele litteraturen på pensum kan brukes til å svare på oppgavens spørsmål, dog disse verk er særlig relevante:

Paxton, Robert (2004) *The anatomy of fascism*. London: Allen Lane, ss. 3-171.

Gentile, Emilio (1990) 'Fascism as Political Religion', *Journal of Contemporary History*, s. 229-251. Tilgjengelig på nettet:

<http://www.jstor.org/stable/pdfplus/260731.pdf?acceptTC=true>

Arbo, Carl Petter (2017) «Når religion blir politikk. Den rumenske erkeengelen Mikael's Legion». *Fortid*, 13, nr. 2.

<https://www.fortid.no/artikler/2017/nar-religion-blir-politikk.html>

La dottrina del Fascismo, skrevet av Giovanni Gentile og signert av Mussolini, Enciclopedia Italiana, 1932.

Tilgjengelig på engelsk:

<http://www.worldfuturefund.org/wffmaster/Reading/Germany/mussolini.htm>

Slutten på etterkrigsstabiliteten: Europa og Norge fra 1960 til 1980-årene

Oppgavetekst: Gjør rede for hvordan Francis Sejersted beskriver og forklarer overgangen fra etterkrigstidens sosialdemokratiske politikk, gjennom endringene i 1970-årene og inn i 1980-årene. Sammenlign hans forklaring med den som gis av en av de andre historikerne på pensum som skriver om Norge (Furre eller Olstad), og med Tony Judts forklaring på de tilsvarende endringene for Vest-Europa generelt.

Det er vanskelig å lage noen sensorveiledning her, siden oppgaven trekker inn store deler av pensum og i tillegg gir valgmuligheter for hvordan man vil legge opp oppgaven. Her skal jeg gi noen skisseaktige beskrivelser av tekstenes forklaringer, men det vil også være andre forhold fra disse som kan trekkes inn og vektlegges:

Sejersteds bok, som også er på pensum i fellesdelen, må uansett vektlegging diskuteres. Sejersted beskriver oppbruddet fra 1950- og 60-årenes politikk i flere ledd: I første rekke er det et oppbrudd mot en politikk og et styringssystem som i økende grad fikk preg av et avideologisert administrasjons- og ekspertstyre. I ungdomsopprøret, miljøbevegelsen, kvinnebevegelsen, og ny liberal kritikk ser han en tilbakekomst av en bredere politisk debatt, en ideologienes gjenkomst, som svekket noe av autoriteten til det eksisterende styringssystem. Krisen på 1970-tallet var vanskelig å håndtere; dette svekket legitimiteten til ekspertstyret. De økonomiske vanskelighetene ga også et behov for å sikre vekst og statsinntekter. Dette ga en ny oppmerksomhet om næringsliv og vekstvilkår, som ga krav om reformer som skulle gi dette som resultat (uten at Sejersted er veldig presis på mekanismene som formidlet fra kriseforståelse til tiltak). Summen av disse prosessene svekket autoriteten til det statsentraliserte styringssystemet og la til rette for en større bruk av markedet.

Sejersteds forklaring har likhetspunkter med den som gis av Tony Judt i «Post-war». Men Judt er mer konkret og spesifikk i beskrivelsen av mekanismene: Først hvordan man får et sosialt oppbrudd sent på sekstitallet, som svekker tradisjonelle styringspartier inn i 1970-tallet, med en rekke dyre sosiale reformer, som i noen grad kom som svar på protestene. Den økonomiske krisen økte mengde av statsoppgaver og –kostnader. Ungdomsopprørets medlemmer, som i stor grad tilhørte den nye utdanningsrevolusjonen og rekrutterte til

klassiske mellomlagsyrker, var blant dem som ble hardest rammet av inflasjon og høye skatter. Med ulike variasjoner i forskjellige europeiske land, var det disse lagene som etter hvert krevde/etterspurte en politikk med en mindre og mer effektiv stat, som ga en bevegelse i retning av nykonservativ og nyliberal politikk.

Furre og Olstad gir litt ulike fortolkninger. Furre legger større vekt på at den økonomiske veksten og økt materiell velstand ga et annet verdigrunnlag i opinion og politikk. Fellesnormer og solidaritet svekket seg på bekostning av individualisme, materialisme og egoisme. Sterke økonomiske aktører presset på for en nedbygging av styringssystemet, og liberalistisk økonomisk tenkning fikk større innpass. Olstads utgangspunkt er et annet. Han beskriver den sterke forbruksveksten i i relativt positive ordelag, ved at brede grupper av lønsmottakere ble løftet inn som forbrukere av dyre varige forbruks gode. Syttitallet blir i hans tekst en periode der nye grupper krever innflytelse og rettigheter, særlig markert ved kvinnebevegelsen, som former samfunnet i et andre trinn av nedenfradrevne bevegelser, der den første utgjøres av arbeiderbevegelsens innflytelse i de første etterkrigstiaårene. Reformene utover på 1980-tallet får en annen karakter, ved at de i hovedsak er drevet av eliter og eksperter, uten særlig feste i nedenfradrevne folkelige bevegelser.

Environmental History: Nature, Society and International Politics

Oppgavetekst: Redegjør for de store 'økologiske' vendinger i løbet af 1900-tallet, og diskuter, ved hjelp af eksempler, i hvorvidt 1970erne kan anses som en 'miljø-dekade'. / Explain the major 'environmental/ecological' turns during the 20th century, and discuss, by means of examples, to what extent the 1970s could be considered an 'environmental decade'.

The question for the examination focusses on two central aspects of environmental history of the second half of the 20th century: the concept of the 'ecological turn', and the 1970s as a decade of environmentalism. The students' task in the examination is thus also twofold: For the first part of the question, students are to identify, define and elaborate 'the ecological turn'-concept which refers to a certain shift at the turn of the 1970s, characterised by several socio-political and scientific developments, and the shift from nature to environment. A key text for this is Jens Ivo Engels, "Modern Environmentalism," in *The Turning Points of Environmental History*, edited by Frank Uekötter (Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2010), 119-131. Although this term refers to a specific period and development, the concept of the turn is also used to describe the other major shift at the end of the 1980s/early 1990s from environment to climate, characterised among others by a 'globalisation' of environmental pollution. For the second part of the questions, students are to independently choose examples and aspects that relate to social, economic, cultural, and political developments at different levels (national, international), and to use these examples in an organised, analytical, and argumentative manner that demonstrates their command of primary and secondary material.

Students are free to structure their paper differently than formulated in the question. In fact, an excellent paper would merge the first part of the question with the discussion of the 1970s. However, students should clarify their idea of what it is to claim that the 1970s can be

considered an environmental decade, and strong answers will include a balanced and nuanced analysis of different views and arguments, and indicate which arguments are more compelling, hence finishing the paper with an argument. Students should use references from the mandatory reading as well as the primary sources discussed during seminars, and demonstrate an ability to draw on findings from their own research.

For an examination to be excellent, student should identify both turns described above, should at least use two examples for their discussion of the 1970s as an environmental decade, and contextualise them within the larger emergence and development of environmental consciousness, politics, movements during the 20th century. Strong papers will acknowledge the social, political, and cultural connections and conflicts, as well as situate their analysis within the broader context of post-1945 international history (Cold War; Global North/Global South). Students are expected to cite the evidence for their arguments, and to apply a recognised referencing scheme consistently as this has also been trained and emphasised throughout the seminar. An excellent essay will have identified the major 'environmental turns', have a clearly stated thesis that is well supported with evidence and arguments, and will be strongly analytical; it will show independence in thought, structure, and analysis and judgement. A moderate paper demonstrates a reasonable degree of judgement and independent thinking in the most important areas. A sufficient paper meets the minimum criteria and demonstrates a very limited degree of judgement and independent thinking only. In order to pass, papers also have to meet the formal requirements.

HIS1400L

Sosial ulikhet på 1800-tallet, i et kjønnsperspektiv

Proletarisering og fattigdom satte spørsmålet om sosial urett på den politiske dagsordenen på 1800-tallet med debatter om fattiglovgivning, arbeidshus og allmenn stemmerett. Forkjempere for like rettigheter for menn og kvinner fremmet krav om myndighet, lik arv og etter hvert stemmerett for kvinner.

Historikere har studert 1800-tallets ulikhet fra mange vinkler. I dette emnet studerer vi de politiske debatter, politisk organisering og ser hvordan en med statistikk prøvde å forstå ulikhetens årsaker og reformenes virkninger. Vi følger debattene helt fram til 1919 da Stortinget opphevet bestemmelsen om at fattighjelpmottakere ikke hadde stemmerett. Emnet har hovedvekt på norsk historie, men trekker linjer til fransk og britisk historie.

Oppgaven: Studenten formulerer selv en problemstilling som er innenfor temaet.

Oppgaven er helt åpent formulert. En stor del av oppgaven er dermed at studentene avgrensner denne på en fornuftig måte med et eget tema og problemstilling som de skal svare på. Pensum gir grunnlag for mange ulike tema: synet på fattigdom; fattigdomsproblemet; fattiglover i Norge og England; debattene om fattigdom; krav om myndighet, lik arv og stemmerett for kvinner; Thranebevegelsen; stemmerett for de fattige; fattigstatistikken som redskap, blant annet.

Pensum:

- Johanne Bergkvist og Unn Hovdhaugen, «Har du stemt i dag?», *En stjerne i marginen. Seks fattige kvinners kamp for stemmeretten*, Oslo Byarkiv, Oslo, 17 – 29 (12s)
- Boyer, George. “English Poor Laws”. EH.Net Encyclopedia, edited by Robert Whaples. May 7, 2002. (11s)
- Anthony Brundage, The English Poor Law of 1834 and the Cohesion of Agricultural Society, *Agricultural History* Vol. 48, No. 3 (Jul., 1974), pp. 405-417 (13s)
- Gro Hagemann, Kapitlene «Kvinnesak» «Stemmerett» i Ida Blom og Sølvi Sogner (red) *Med kjønnsperspektiv på norsk historie*, 2005, Cappelen Oslo. 243-250 (7s)
- Jane Humphries, Enclosures, Common Rights, and Women: The Proletarianization of Families in the Late Eighteenth and Early Nineteenth Centuries, *The Journal of Economic History* Vol. 50, No. 1 (Mar., 1990), pp. 17-42 (26 s) <https://www.jstor.org/stable/i337162>
- Mona Ringvej, *Marcus Thrane, Forbrytelse og straff*, 2014 Pax forlag, Oslo. Kapittel 2, 3, 4 19-91 (72).
- Einar Lie og Hege Roll-Hansen, *Faktisk talt Statistikkens historie i Norge*, 2001 Universitetsforlaget, Oslo 99-108, 183-247 (74).
- Hilde Sandvik, Myndighet og ansvar, i Kari H. Nordberg m.fl (red) *Myndighet og medborgerskap*, 2015 Novus Oslo. 57-70 (14s)
- Hilde Sandvik, Like rettigheter for kvinnene? Lovforslag og debatter 1814-1833. i Marthe Hommerstad og Morten Nordhagen Ottesen (red) *Ideal og realitet. 1814 i politisk praksis for folk og elite*, 2014, Akademia forlag, Oslo, 127-142 (15s)
- Anne-Lise Seip, *Sosialhjelpstaten blir til. Norsk sosialpolitikk 1740-1920*, 1984, Gyldendal, Oslo 17-33, 52-76 (40s), kapittel 1 Europeisk utgangspunkt, kapittel 3 «Fattigvæsenet bliver som en lavine» Norge får sin første fattiglov i 1845. Kap 4. Jorbruksproletariatet «Fattigvæsenets ulykke» Fattiglovsdebatt 1845 til 1863.
- Kai Østberg, Bildet av folket. Frankrike 1789-1848, i Hilde Sandvik (red) *Demokratisk teori og historisk praksis. Forutsetninger for folkestyre 1750-1850*. 2010 Scandinavian Academic Press, Oslo, 45-67 (22s)

Oppgaven vurderes etter følgende kriterier:

- Har den et relevant og fruktbart tema / problemstilling som besvares?
- I hvilken grad viser den en god problemforståelse og evner til kritisk og selvstendig analyse og refleksjon?
- I hvilken grad viser oppgaven gode og dekkende faktiske historiekunnskaper?
- I hvilken grad er kunnskapen plassert i en sammenheng?
- I hvilken grad har oppgaven god struktur. Med andre ord, er det en rimelig balanse mellom innledning, redegjørelse, drøfting og konklusjon?
- Er den klart og korrekt formulert?
- Trekker den inn kilder og litteratur?
- Refererer den til relevant litteratur og kilder, med referanser og litteraturliste?
- Tar den i hovedsak utgangspunkt i pensumlitteraturen? For å få godkjent må oppgaven ta utgangspunkt i problemstillinger som reises i pensumlitteraturen og på kurset. Pensumbruken kan heller ikke være for snever.

Viser også til de fagspesifikke karakterbeskrivelser i historie:

A: Fremragende. Studenten viser god problemforståelse og gode evner til selvstendig analyse. Har meget gode og dekkende faktiske historiekunnskaper. Kan plassere kunnskapene

inn i en sammenheng. Kan bruke kunnskapen til selvstendig og kritisk drøfting og refleksjon over forklaringer, tolkninger og sammenhenger, og gi en godt strukturert framstilling.

B: Meget god. Studenten har gode faktiske historiekunnskaper. Kan plassere kunnskapene inn i en sammenheng. Kan bruke kunnskapen til selvstendig drøfting av viktige elementer av relevans for oppgaven og gi en strukturert framstilling.

C: God. Studenten kan gjøre greie for de viktigste relevante faktakunnskaper. Kan til en viss grad plassere kunnskapene inn i en sammenheng og gi en rimelig ryddig framstilling. Kan i mindre grad bruke kunnskapen til selvstendig drøfting.

D: Nokså god. Studenten kan gjøre greie for deler av viktige og relevante faktakunnskaper. Kan bare i liten grad gjøre greie for sammenhenger. Kan ikke bruke kunnskapen til selvstendig drøfting.

E: Tilstrekkelig. Har en del relevante faktakunnskaper som viser et minimum av det en kan forvente av kunnskapstilegnelse fra pensum og undervisning. Mangler oversikt over viktige sammenhenger. Kan ikke bruke kunnskapen til selvstendig drøfting.

F: Ikke bestått. Mangler både faktakunnskap og oversikt. Studenten har ikke svart på oppgaven.

Den russiske revolusjon og dens konsekvenser

Oppgavetekst: «Drøft hvorvidt de to revolusjonene i 1917 kan sies å ha vært et resultat av 1. verdenskrig. Hvilke andre forklaringsfaktorer er eventuelt viktige? I teksten skal du ta hensyn til både bakenforliggende og utløsende årsaker. Bruk tekstene på pensum til å belyse hvordan ulike historikere har vektlagt ulike faktorer i sine forklaringer av året 1917.»

Oppgaven er åpent formulert, og en del av oppgaven vil handle om å tolke og avgrense den på en fornuftig måte. Det forventes at studentene problematiserer oppgavens påstand om at 1. verdenskrig er den viktigste forklaringsfaktoren, at det er ulike forklaringer knyttet til ulike perspektiver (for eksempel tidsperspektivet), samt at de vurderer andre relevante forklaringer. Videre må studentene knytte an til andre historikers vektning av årsakene. Pensum dekker i stor grad revolusjonene i 1917, og et er forventet at studentene viser til flere av tekstene i pensum. Studentene har gjennom emnet arbeidet mye med hvordan de forskjellige pensumbidragene forklarer oktoberrevolusjonen.

De to revolusjonene i Russland i året 1917 har siden blitt undersøkt av en rekke historikere som har bidratt med en rekke ulike perspektiver. Sentralt har spørsmålet om årsaken til at revolusjonen kom akkurat da, og at det hele utfoldet seg akkurat slik det gjorde fått fokus. I

dette særemnet har studentene arbeidet med ulike artikler og tekster som utvider perspektivet på hendelsene i 1917. Noen vektlegger Tsar-Russlands til dels mislykkede deltakelse i første verdenskrig som den sentrale årsaken til at revolusjonene bryter ut dette året. Studentene bør vurdere om den russiske krigsinnsatsen (både under og etter tsarens styre) er den sentrale forklaringen på revolusjonene (her bør de komme inn på offensiven som beordres av Kerenskijs regjering i juli 1917, som undergraver regjeringen ytterligere, og dermed åpner opp for bolsjevikenes maktovertakelse). Videre bør de vurdere andre relevante årsaker, både bakenforliggende og utløsende. Her bør studentene berøre flere faktorer knyttet til bønder og arbeideres kår på landsbygda og i byene, politiseringen av samfunnet, tsarstyrets svikt i håndteringen, og mobiliseringen av motstand. Videre bør de vurdere hvordan historikere har vektlagt ulike faktorer, der noen begynner fortellingen i 1891, mens andre belyser spontaniteten.

Ikke alle pensumbidragene er analyser av *årsaker* til oktoberrevolusjonen. Dette gjelder: Clements, Barbara Evans. *Bolshevik Women*. Cambridge, 1997. "Introduction" og Figes, Orlando and Boris Kolonitsii. *Interpreting the Russian Revolution: the language and symbols of 1917*. Kap. 5. "The Language of the Revolution in the Village". London 1999. Disse bidragene viser implisitt betingelser for oppslutningen om oktoberrevolusjonen.

HIS1410INTER

A History of Bombing: Aerial Bombardment from 1911 to the Present

Question: How did aerial bombardment change the nature of war?

Students on this course have read several academic articles and book chapters covering key themes in the development of air warfare and bombing since 1911. Seminars have combined a lecture addressing the week's theme, along with a close study and discussion of the assigned readings.

The question for the exam focuses on a central theme of the course, and is one that students have studied and discussed during the semester. In consultation with the course lecturer, students have had a degree of freedom in choosing the angle through which to answer the exam question. Their task in the exam is to build an argument that engages with the question, and to support it in an organized and analytical manner that demonstrates their command of the course themes. Students should clarify their idea of whether bombing changed war and, if so, how. Crucially, students should demonstrate an ability to connect aspects of their chosen case(s) to the broader evolution of bombing over time.

Strong answers will include a clear statement of the student's position. An essay that concedes there is support for different views on the question is not a problem, and if skillfully stated may strengthen the student's argument. However, a good answer will still indicate which argument is more compelling, and not shy away from complexity.

The student's essay should be organized analytically rather than narratively. Most importantly, the student's reflections must be precise and avoid generalizing. They should use material and references from the course penum consistently, and good essays will also demonstrate an ability to draw on findings from the student's own research outside of the penum. In all cases, the material cited should be clearly relevant to the question and the student's thesis.

For an examination to be excellent, students should give a refined analysis of their case(s) that contextualizes them within the development of bombing between 1911 and the present. Stronger papers will address bombing as more than a military matter, but also a political and ethical one. Students are expected to cite the evidence for their arguments, and to apply a recognized referencing scheme consistently. An excellent essay will have a clearly stated thesis that is well supported with evidence, and will be strongly analytical. A good essay will provide substantial support for a clear thesis and will be mostly analytical. A satisfactory essay will provide a moderate level of support for a fairly clear view, and will be partly analytical. An adequate essay will provide only a partially clear thesis, will offer less than satisfactory support for it, and have a weak analytical structure.